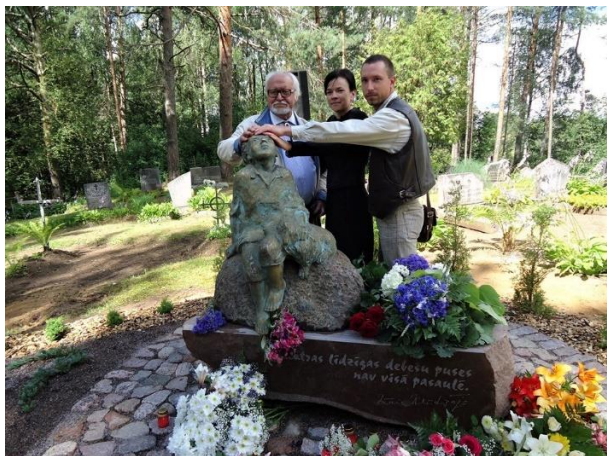

Rakstnieka Jāņa Klīdzēja piemiņas vietas Rēzeknes novada Sakstagala pagastā

Esot Sakstagalā, Jāņa Klīdzēja dzimtenē, ir jāapmeklē vietas, kur dzīvojis, mācījies, darbojies un atdusas rakstnieks. Noteikti jāapskata rakstnieka bērnības mājas vieta “**Upmaļi**”, ar ko saistās īpašs stāsts.

Jānim Klīdzējam, bērnībā par Jōņuku sauktam, pirms došanās pasaules lielceļos piederēja sava pasaule Livžas upītes ielokā. Turpat tuvumā bija neliela pieteka Mūrdula, kura vēlāk uz palikšanu ir iedzīvojusies arī rakstnieka grāmatās, jo ne tikai ūdeņu tecējums, bet arī paša vārda skanējums saistīja – upe kaut ko stāsta, murduļo, murmina... Kaut arī Jānis Klīdzējs piedzima Viļānu pagasta Kurpniekos, viņa tēva mājas un dzīvošanas saknes saistāmas ar Upmaļu mājām Kantinieku pagasta Livžā.

Novadniece, kultūras darbiniece Anna Egliena stāsta, ka no sādžas uz viensētām Livžas ciems bija izgājis neparasti agri – jau gadsimta sākumā. 14 hektārus zemes, kas Klīdzējiem piederēja, nevar uzskatīt par pamatu īpaši plašai saimniekošanai, sevišķi, ja salīdzina ar Zemgales plašajām saimniecībām. Taču, ņemot vērā Latgales situāciju, kur tradicionāli dzimtā bija daudz bērnu un zemes nepietiekamība bija viens no zemnieku trūcīguma iemesliem, tas bija pietiekami, lai, saprātīgi saimniekojot un uzturot stingru zemnieka sētas katoliski latgalisko kārtību, dzīvotu pilnvērtīgu dzīvi, kurā bez ikdienas darba sūruma ir arī dvēseļu skanēšana un visādas citādas gaišas būšanas. Laika ritumā un sūrā darbā tā kļuvusi par skaistu un sakoptu vietu, kuru Latvijas brīvvalsts laikā trīsdesmito gadu beigās skatīties braukuši pat ekskursanti, kurus Jāņa tēvs sauca par “ekskursātaniem”, jo viņi, apkārt staigādami un Latgali kā eksotiku tuvplānā ieraudzīt gribēdami, izbradājuši pļavas un labības laukus. Kantinieku pagasts ar tā teritorijā esošajām “Upmaļu” mājām, kur Jānis Klīdzējs pavadīja savu bērnību, no Sakstagala pagasta atdalījās 1949. gadā.

Savukārt Kantinieku pagasta kapos ir Jāņa Klīdzēja un viņa sievas Emīlijas **atdusas vieta**. Tur viņu abu pišļi tika pārāpbedīti 2008. g. 31. jūlijā. 2012. g. vasarā tika uzstādīts piemineklis – bronzā liets tēls – zēns ar savu sunīti, kurš sēž uz akmens. To veidojis lietuviešu tēlnieks Henriks Orakausks. Uz kapakmens ir iegravēti Jāņa Klīdzēja romāna “Cilvēka bērns” galvenā varoņa Boņuka vārdi, kurus viņš veltīja savam uzticamajam draugam sunītim Žīkam: “Otras līdzīgas debešu puses nav visā pasaulē.” J. Klīdzēja dzimšanas dienā Sakstagala pamatskolas skolēni kopā ar skolotājiem dodas sakopt atdusas vietu Kantinieku kapsētā, tādējādi apliecinot savu cieņu un piemiņu izcilajiem novadniekiem, kas nesuši Sakstagala, Latgales, Latvijas vārdu tālu pasaulē.